

## Frafaldet på erhvervsuddannelserne er mindsket efter reformen

Af Anne Nissen Bonde, Charlotte Mackeprang og Nikolaj Kær Schrøder Larsen<sup>1</sup>

**Frafaldet på erhvervsuddannelserne har i mange år ligget på et højt niveau. I 2015 blev der gennemført en reform, som blandt andet havde til formål at mindske frafaldet ved at indføre et karakterkrav på 02 i dansk og matematik fra folkeskolens afgangsprøver.**

Efter reformen er frafaldet mindsket blandt elever, der for første gang begynder på en erhvervsuddannelse. Frafaldet er gået fra omkring 29 pct. før reformen i 2013/14 til omkring 24 pct. efter reformen i 2015/16. Reduktionen i frafaldet er størst blandt elever med karaktergennemsnit over 4 fra folkeskolens afgangsprøver i dansk og matematik. Samtidig er elevgrundlaget ændret sådan, at færre elever fra uddannelsesfremmede hjem optages på erhvervsuddannelserne, og forældrenes gennemsnitsindkomst er højere efter reformen.

---

### Analysens hovedkonklusioner:

- Frafaldet inden for det første år på erhvervsuddannelserne blandt førstegangselever har i perioden fra 2011/12 til 2014/15 ligget mellem 28 pct. og 32 pct., men faldt til 24 pct. det første år efter reformen. Det er hos elever med karaktergennemsnit over 4 fra folkeskolens afgangsprøver i dansk og matematik, at frafaldet er reduceret mest, selv om disse elever ikke har været direkte påvirket af reformen.
- Tilgangen til erhvervsuddannelserne har været faldende siden skoleåret 2011/12, og denne tendens fortsætter efter reformen.
- Andre forhold end karakterer er vigtige for elevers frafald. Der er knap 40 procentpoint til forskel i frafaldssandsynlighederne mellem elever med de bedste og ringeste forudsætninger for at blive fastholdt på en erhvervsuddannelse, når karakterer holdes konstant på gennemsnittet.
- Elevgrundlaget på erhvervsuddannelserne er ressourcemæssigt styrket siden skoleåret 2011/12 og er yderligere blevet forstærket efter reformen sammenlignet med udviklingen i befolkningen generelt. For eksempel er gennemsnitsindkomsten blandt elevers forældre steget, flere forældre er i beskæftigelse og det generelle uddannelsesniveau blandt forældrene er højere.

---

<sup>1</sup> Denne analyse er baseret på resultaterne fra et sociologisk speciale skrevet af Anne Nissen Bonde og Charlotte Mackeprang.

## Udvikling i frafaldet på erhvervsuddannelserne

### Frafaldet på erhvervsuddannelserne er generelt mindsket

Et af reformens hovedmål var, at flere elever skal fuldføre en erhvervsuddannelse, hvilket blandt andet skal ske ved, at frafaldet på erhvervsuddannelserne skal mindskes.

#### Boks 1. Reformen og adgangskravet på erhvervsuddannelserne

I august 2015 trådte erhvervsuddannelsesreformen "Aftale om bedre og mere attraktive erhvervsuddannelser" i kraft på landets erhvervsskoler. Hovedformålene med reformen er blandt andet, at flere elever skal vælge og gennemføre en erhvervsuddannelse. For at nå disse mål, indførtes der med reformen blandt andet et adgangskrav på 02 i dansk og matematik fra folkeskolens afgangsprøve.

For at opfylde adgangskravet skal en elev have deltaget i samtlige prøver i dansk og matematik ved folkeskolens 9. eller 10. klasses afgangsprøver. I dansk får man ved afgangsprøverne karakterer i læsning, retskrivning, mundtlig og skriftlig fremstilling, og i matematik får man karakterer i den skriftlige prøve hhv. med og uden hjælpemidler.

Adgangskravet indebærer, at en elev i gennemsnit skal bestå dansk og matematik, dvs. opnå et gennemsnit på 02 baseret på de fire afgangsprøver i dansk og et gennemsnit på 02 baseret på de to matematikprøver<sup>2</sup>. En elev opfylder ikke adgangskravet, hvis eleven er dumpet i enten dansk eller matematik, selvom denne kan have et samlet gennemsnit over 02 i de to fag. Elever, der ikke opfylder adgangskravet, kan optages på baggrund af en optagelsesprøve og/eller en optagelsessamtale.

Elevernes karaktergennemsnit er i denne analyse opgjort på baggrund af elevernes karakterer ved folkeskolens afgangsprøver i dansk og matematik i ovennævnte discipliner. Mangler eleven en eksamenskarakter eller har eleven et karaktergennemsnit under 02 i enten dansk eller matematik, fremgår eleven som "opfylder ikke adgangskrav".

I denne analyse er frafald defineret som et afbrud på en påbegyndt erhvervsuddannelse, uanset om eleven på et senere tidspunkt påbegynder en anden erhvervsuddannelse. Elevernes frafaldsstatus opgøres et år efter påbegyndt uddannelse. Gennemfører eleven grundforløbet og fortsætter til et hovedforløb inden for et år, tages der udgangspunkt i elevens frafaldsstatus på hovedforløbet, dvs. at både frafald på grund- og hovedforløb medregnes.

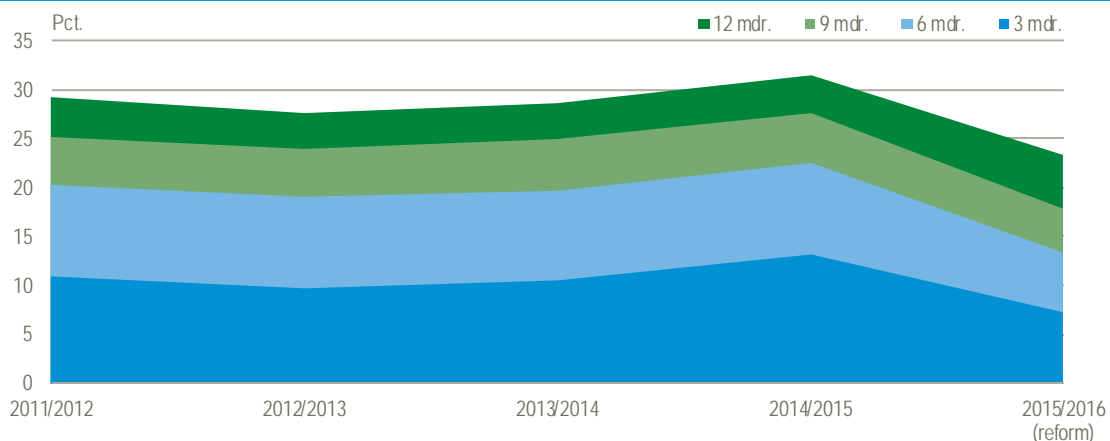
Figur 1 viser, at frafaldsprocenten efter et år blandt elever optaget på en erhvervsuddannelse har været forholdsvist stabil fra skoleåret 2011/12 til 2013/14 mellem 28 og 29 pct. I skoleåret 2014/15 stiger frafaldet efter et år til knap 32 pct., hvorefter det mindskes betydeligt efter reformens implementering i skoleåret 2015/16 til ca. 24 pct. Frafaldsprocenten efter et år i skoleåret 2015/16 er således markant lavere sammenlignet med de fire foregående skoleår. Denne trend i frafaldet gælder både efter 3, 6, 9 og 12 måneder. Det er dog især frafaldet efter 3 måneder, der er faldet.

#### Boks 2. Hvem er med i denne analyse?

Denne undersøgelse fokuserer på optag og frafald blandt elever under 25 år, som første gang optages på et grundforløb på en erhvervsuddannelse. For at kunne indgå i denne analyse skal Danmarks Statistik have oplysninger om elevernes køn, alder, etnisk herkomst og karakterer i dansk og matematik fra folkeskolens afgangsprøve, samt oplysninger om minimum én forælders højst fuldførte uddannelse, beskæftigelsesstatus og årlig indkomst.

<sup>2</sup> Før skoleåret 2006/07 blev der givet tre karakterer i dansk og en samlet karakter i matematik ved folkeskolens afgangsprøver. Derfor udregnes gennemsnittet for elever, der gik til folkeskolens afgangsprøve før 2006/2007 på baggrund af tre eksaminer i dansk og én eksamen i matematik.

Figur 1 Frafald på erhvervsuddannelserne efter hhv. 3, 6, 9 og 12 måneder fordelt på skoleår

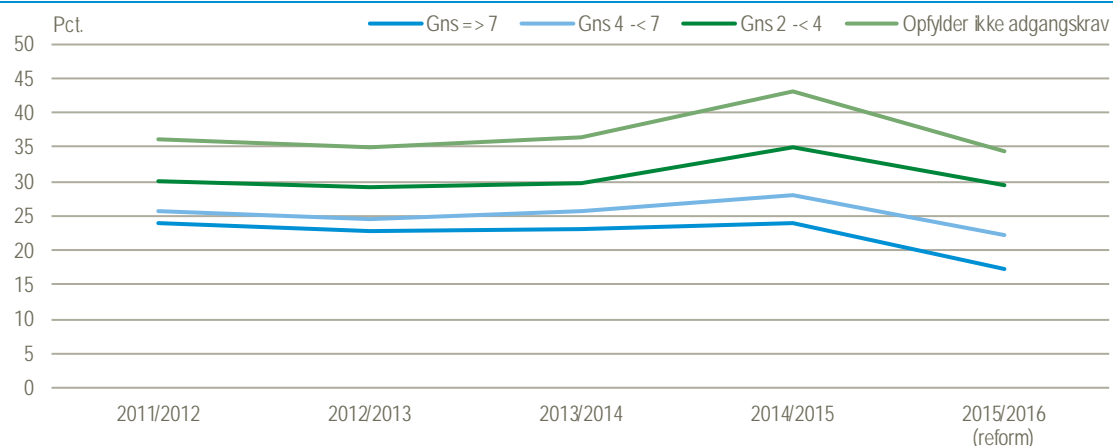


Rettet i forhold til oprindelig version

### Frafald fordelt på karaktergrupper

Ser man på udviklingen i frafaldet inden for forskellige karaktergrupper, er frafaldet efter reformen lavere for alle karaktergrupper sammenlignet med skoleåret 2014/15. Figur 2 viser, at jo højere karaktergennemsnit i dansk og matematik eleverne har, jo lavere er deres frafald. Således ligger frafaldsprocenterne fra 2011/2012 til 2015/2016 mellem 35 og 43 pct. blandt elever, der ikke har bestået enten dansk eller matematik, mens den ligger mellem 17 og 24 pct. blandt elever med karaktergennemsnit over 7 i dansk og matematik.

Figur 2 Frafald efter et år fordelt på karaktergrupper over tid



Figur 2 viser ligeledes, at stigningen i frafaldet i skoleåret 2014/15 primært er drevet af elever med karaktergennemsnit under 4. For elever, der ikke opfylder adgangskravet, steg frafaldet ca. seks procentpoint fra skoleåret 2013/14 til 2014/15, mens frafaldet kun steg knap et procentpoint for elever med karaktergennemsnit på over 7 i samme periode.

Frafaldet er markant lavere efter reformen sammenlignet med skoleåret 2014/15 blandt alle karaktergrupper, og især for gruppen af elever, der ikke opfylder adgangskravet. Sammenligner man i stedet frafaldet efter reformen med frafaldet i skoleåret 2013/14 - året inden frafaldet steg markant for de lavere karaktergrupper - er frafaldet dog kun markant lavere blandt elever med karaktergennemsnit over 4. Det største fald i frafaldet ses for gruppen af elever med karaktergennemsnit på 7 eller derover (på knap 6 procentpoint), mens frafaldsniveauet er konstant for gruppen af elever med karaktergennemsnit mellem 02 og 4.

## Hvad har indflydelse på, om elever frafalder en erhvervsuddannelse?

Elevernes karakterer fra grundskolen har i høj grad indflydelse på sandsynligheden for frafald. Også elevens sociale forhold som forældres uddannelse og indkomst, samt individuelle karakteristika som køn og alder spiller en rolle for elevens frafaldssandsynligheder.

Mere konkret mindsker følgende faktorer elevens sandsynlighed for at frafalde:

- Eleven har forældre, hvis højst fuldførte uddannelse er en erhvervsuddannelse eller en kort videregående uddannelse
- Eleven har forældre med en høj indkomst (over 500.000 kr. om året)
- Elevens forældre er begge i beskæftigelse
- Eleven er under 17 år
- Eleven er en pige
- Eleven har høje karakterer i dansk og matematik fra grundskolen (7 eller over)
- Eleven er af dansk eller vestlig herkomst.

### Boks 3. Hvordan er analysen af hvilke forhold, der hænger sammen med frafald gennemført?

Analysen baserer sig på en binomial sandsynlighedsmodel, hvor den afhængige variabel beskriver om elever er faldet fra uddannelsen efter et år. I regressionsanalysen er der undersøgt, hvilke faktorer, der har betydning for, hvorvidt elever frafalder. I modellen er følgende variable medtaget: Elevens karaktergennemsnit i dansk og matematik ved folkeskolens afgangsprøver, elevens alder, elevens etnicitet, forældrenes højst fuldførte uddannelse, forældrenes beskæftigelsesstatus, forældrenes årlige indkomst samt hvilket år eleven er optaget på en erhvervsuddannelse. Alle de inkluderede variable er statistisk højsignifikante i den endelige model.

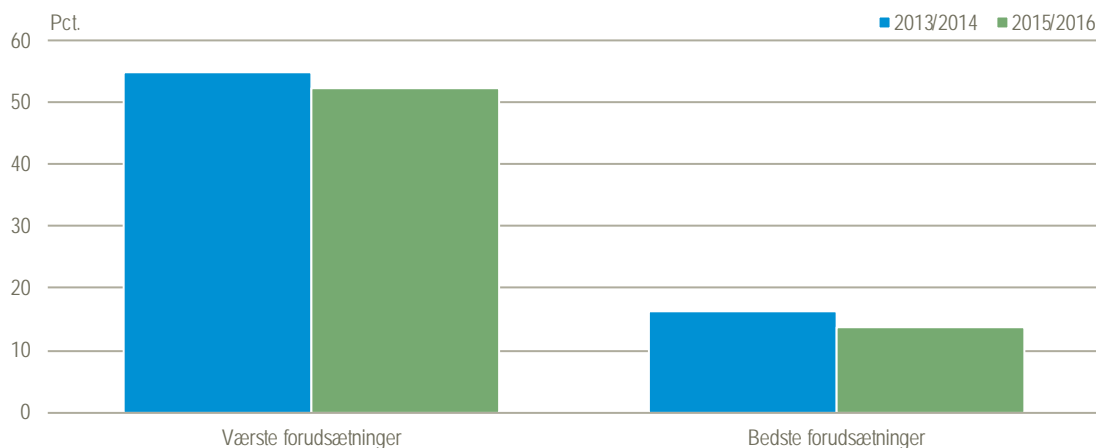
På baggrund af modellen udregnes den prædikterede frafaldssandsynlighed alt efter elevens baggrundskarakteristika, dvs. sandsynligheden for frafald givet en kombination af værdier af variablene. I analysen er der særligt fokus på to sammenligninger. For den første sammenligninger er der beregnet prædikterede frafaldssandsynlighed for elever med den hhv. bedste og værste kombination af baggrundsvARIABLE i forhold til frafaldssandsynligheden. For den første sammenligninger er elevernes karaktergennemsnit holdt konstant på 4-5, som er den karaktergruppe, der er hyppigst forekommende blandt eleverne. For den anden sammenligninger er frafaldssandsynligheden beregnet for elever med forskellige karaktergennemsnit og hvor forældrenes uddannelsesniveau varierer. De resterende baggrundskarakteristika er i den anden sammenligninger holdt konstant på den hyppigst forekommende kategori.

### Stor forskel i elevernes frafald alt efter deres sociale baggrund

Figur 3 og 4 nedenfor illustrerer resultaterne fra analysen ved at sammenligne frafaldssandsynlighederne for forskellige elevtyper på erhvervsuddannelserne. Figur 3 viser forskelle i frafaldssandsynligheder, når man sammenligner elever med samme karaktergennemsnit, men med forskellig social baggrund. Figur 4 viser forskelle i frafaldssandsynligheder, når man sammenligner elever, der kommer fra hjem med forskelligt uddannelsesniveau, og som har forskellige karaktergennemsnit, men som ellers er ens på andre parametre.

Figur 3 sammenligner elevtyper med de højeste og laveste frafaldssandsynligheder for elever med et karaktergennemsnit på 4-5 før og efter reformen. Heraf fremgår det, at der er knap 40 procentpoint til forskel i frafaldssandsynlighederne mellem elever med de bedste og de ringeste forudsætninger for at blive fastholdt på en erhvervsuddannelse, når karakterer holdes konstant på gennemsnittet. Der er altså en stor variation i frafaldssandsynlighederne elevgrupperne imellem, også når man ser på elever med det samme karaktergennemsnit. Henover reformen mindskes frafaldet med omkring 3 procentpoint for begge grupper.

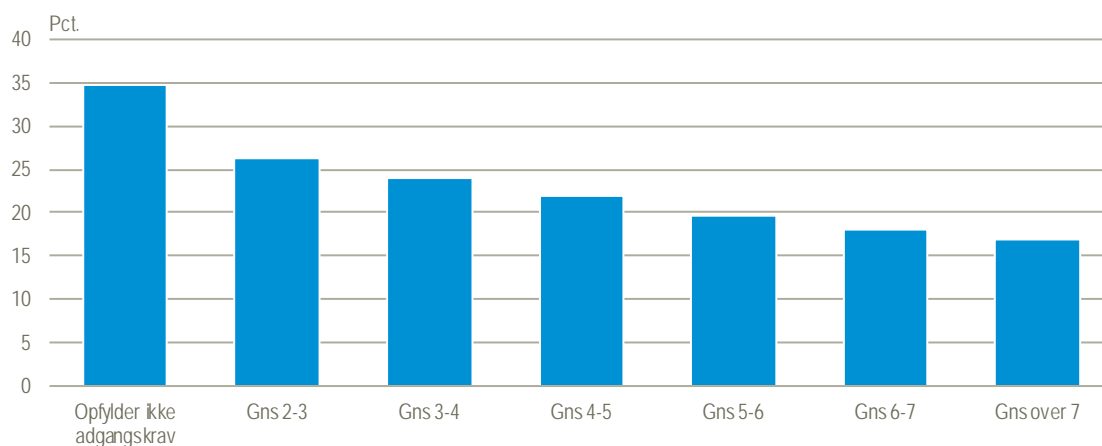
Figur 3 Frafaldssandsynligheder for elever med bedste og ringeste forudsætninger før og efter reformen



Anm.: Kombinationen af baggrundskarakteristika for elever med de højeste frafaldssandsynligheder er drenge med ikke-vestlig baggrund, der er 18 år, med forældre hvis højest fuldførte uddannelse er LVU, har en gennemsnitsindkomst på 200-250.000 kr. om året og er på overførselsindkomst. Kombinationen af baggrundskarakteristika for elever med de laveste frafaldssandsynligheder er piger med dansk/vestlig baggrund, der er under 16 år, som har forældre, hvis højest fuldførte uddannelse er KVU, har en gennemsnitsindkomst på over 500.000kr. om året, og begge forældre er beskæftigede.

Figur 4 sammenligner elever mellem forskellige karaktergennemsnit. Af hensyn til sammenligneligheden sammenlignes elever som er gennemsnitlige med hensyn til alle andre baggrundskarakteristika end elevernes karaktergennemsnit. Figur 4 viser, at når man holder elevens baggrundskarakteristika konstant, falder frafaldssandsynligheden, jo højere karaktergennemsnit eleven har. Eksempelvis er sandsynligheden for, at en elev med karaktergennemsnit over 7, 17 procentpoint lavere sammenlignet med elever, der ikke opfylder adgangskravet, men som alligevel er optaget på uddannelsen.

Figur 4 Frafaldssandsynligheder for "gennemsnitseleven" på erhvervsuddannelserne



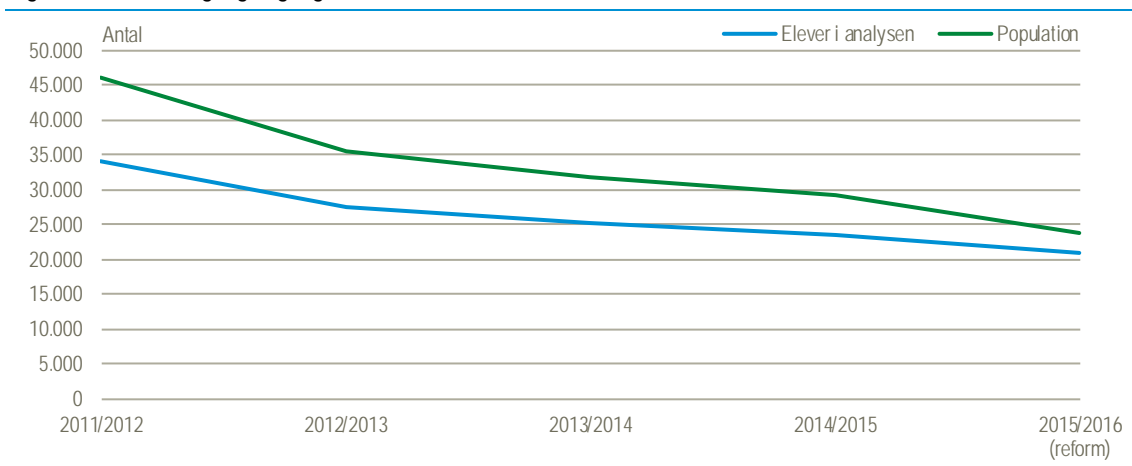
Anm.: Referencekategorien varierer på karaktergennemsnit og forældres højest fuldførte uddannelse, men derudover holdes følgende karakteristika konstant: drenge efter reformen med dansk/vestlig baggrund, der er 18 år, hvis forældre har en gennemsnitsindkomst på 300.000-350.000 kr. om året, har en erhvervsuddannelse som højst fuldførte uddannelse og begge forældre er beskæftiget.

## Udvikling i elevgrundlaget på erhvervsuddannelserne

### Tilgang til erhvervsuddannelserne er fortsat faldende

Tilgangen til erhvervsuddannelserne har de seneste år været faldende. Derfor er det en af reformens hensigter, at flere elever skal vælge en erhvervsuddannelse. Figur 5 viser, hvor stor en andel de elever, der indgår i denne analyse (se Boks 2), udgør af den samlede population af førstegangstilgangere på erhvervsuddannelserne samt antallet af elever, der første gang optages på et grundforløb på en erhvervsuddannelse fra skoleåret 2011/12 til 2015/16.

Figur 5 Førstegangstilgang til erhvervsuddannelserne fra skoleåret

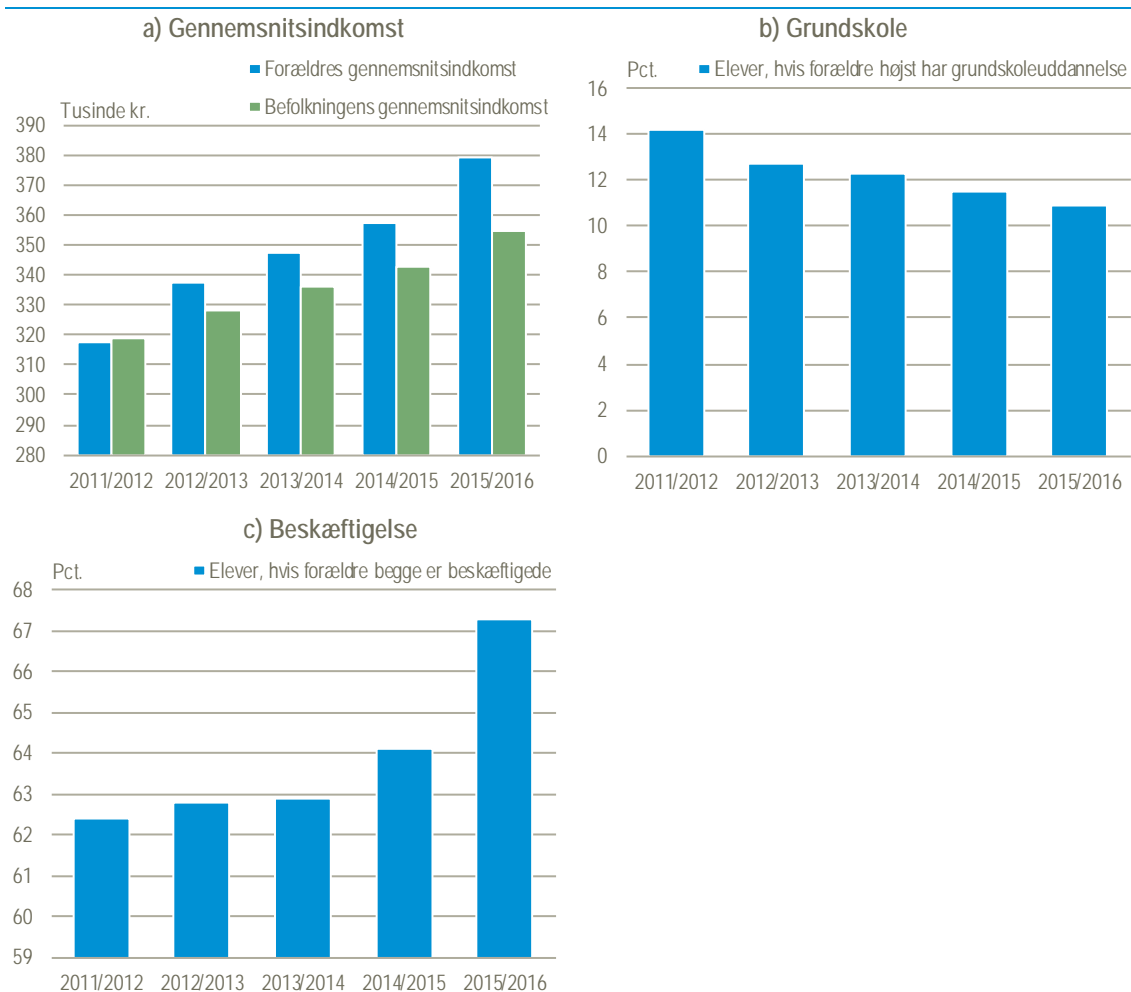


Af figur 5 fremgår det, at antallet af populationen af førstegangstilgangere næsten er halveret, fra godt 46.000 elever i 2011/12 til knap 24.000 elever i 2015/16. Figuren viser ligeledes, at tilgangen til erhvervsuddannelserne fortsat er faldende efter reformens implementering i august 2015. I skoleåret 2015/16 optages der ca. 5.000 færre elever sammenlignet med året før. På kort sigt er tilgangen til erhvervsuddannelserne således ikke øget efter reformen.

### Elevgrundlaget på erhvervsuddannelserne er ressourcemæssigt styrket efter reformen

Siden skoleåret 2011/12 er elevgrundlaget på erhvervsuddannelserne gradvist ressourcemæssigt styrket i forhold til befolkningen generelt både når man ser på karaktergennemsnit, forældres uddannelsesniveau og forældres beskæftigelsesstatus. Efter reformen forstærkes denne tendens, således at de elever, der optages i skoleåret 2015/16 er yderligere ressourcemæssigt stærke i forhold til udviklingen i de tidligere år. Dette fremgår af Figur 6 nedenfor.

Figur 6 Baggrundskarakteristika blandt elever optaget på en erhvervsuddannelse over tid



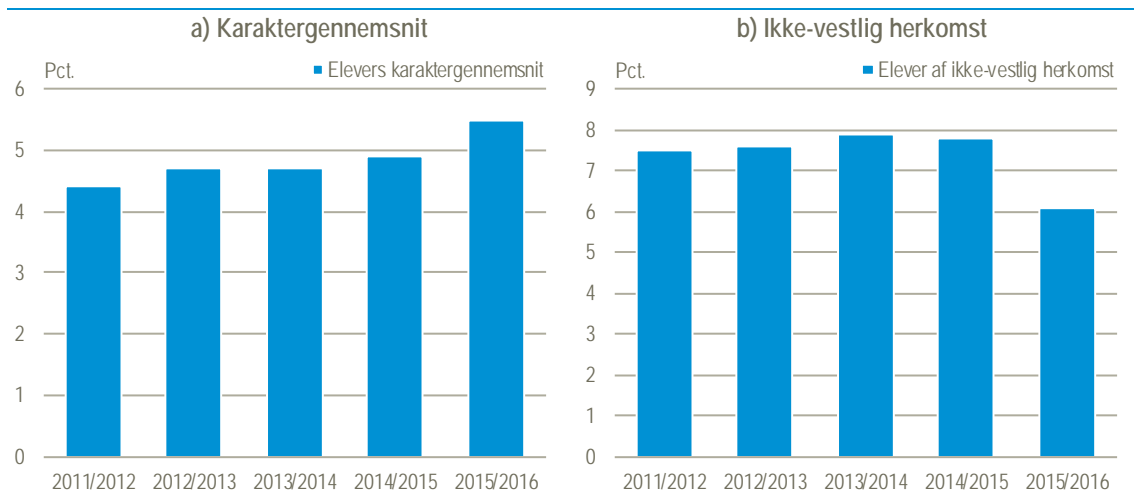
Anm.: Befolkningens gennemsnitsindkomst baserer sig på personer, som er 30 og derover.

Andelen af elever hvis forældre højst har en grundskoleuddannelse har været faldende, mens forældres gennemsnitsindkomst og andelen af elever, hvis forældre begge er beskæftigede, har været stigende.

Udvikling i elevgrundlaget skyldes ikke alene, at den danske befolkning generelt er blevet ressourcemæssigt stærkere siden 2011. Sammenligner man befolkningsudviklingen på indkomst med udviklingen blandt de personer, der indgår i denne analyse, så er udviklingen stærkere blandt de personer, der indgår i denne analyse.

Af Figur 7 fremgår det, at elevernes karaktergennemsnit er steget fra 4,9 i skoleåret 2011/12 til 5,5 i 2015/16, samt at andelen af elever af ikke-vestlig herkomst, der optages på en erhvervsuddannelse, er faldet markant efter reformen.

Figur 7 Elevers karaktergennemsnit og andel af elever af ikke-vestlig herkomst over tid



Stigningen i elevernes karaktergennemsnit er et naturligt resultat af det indførte adgangskrav, hvor elever, der ikke har bestået dansk eller matematik ved folkeskolens afgangsprøver, ikke kan optages direkte på en erhvervsuddannelse. Derudover kan det markante fald i andelen af elever af ikke-vestlig herkomst skyldes, at denne elevgruppe i gennemsnit har lavere karakterer, hvorfor også færre opfylder adgangskravet.